

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 – 13 жовтня 2017 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Видання присвячене

115-річчю Одеської національної академії харчових технологій

**та 5-річчю Навчально-наукового інституту прикладної
економіки і менеджменту ім.Г.Е.Вейнштейна**

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 12-13 жовтня 2017р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2017. – 291 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Ангелов Г.В. – д-р філософії, проф., Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., доц., Купріна Н.М. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. – к.с.н., доц., Савенко І.І. – д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 3 від 03.10.2017 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису
Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність
наданих матеріалів

ОГЛЯД РИНКУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Савенко І.І., д.е.н., професор, Міщенко А.І., магістрант

Одеська національна академія харчових технологій

Риба і рибопродукти - цінний і часто незамінний продукт харчування, забезпечує потребу людини насамперед у білках тваринного походження, широку гаму вітамінів, різноманіття мікроелементів і біологічно активних речовин. Всесвітня організація охорони здоров'я рекомендує споживати в рік не менш 19,6 кг риби і рибного продукту. Для порівняння: в Японії споживання морепродуктів доходить до 70 кг на душу населення. Жителі північних країн (Норвегія, Швеція, Фінляндія) споживають близько 50 кг, в Німеччині та Франції цей показник досягає 25-40 кг / чол. За даними ФАО (Продовольча і сільськогосподарська організація ООН), в європейських країнах споживання рибної продукції на душу населення становить 20-30 кг. [1]

Таблиця 1 – Споживання риби і рибопродуктів в рік на душу населення*[2]

Вид продукту	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Риба і рибопродукти, кг	21,6	20,4	20,4	21,6	19,2	14,4	14,4

*Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції

В Україні спостерігається недостатнє споживання рибної продукції населенням. За даними Держкомстату у 2015 та 2016 рр. було спожито 14,4 кг рибної продукції на душу населення, що на 4,8 кг менше, ніж у 2014 р. та на 7,2 кг менше, ніж у 2013 р. Все це є слідством зростання цін на продукцію, негативним становищем економічної ситуації в країні. В 2016 році вітчизняна рибна галузь добула 88 443 тонни водних живих ресурсів. З яких риби 78 490 тонн, що більш ніж в 2 рази менше в порівнянні з 2013 р.

Таблиця 2 – Добування водних біоресурсів в Україні* [3]

Роки	Добування водних біоресурсів					у тому ч. риби
	Усього	у т.ч. за видами водойм				
		у внутрішніх водних об'єктах	у виключній (морській) економічній зоні України	у виключних (морських) економічних зонах інших держав	у відкритому морі	
2006	228840	36701	46799	122374	22966	202231
2007	213669	43207	46909	123553	-	198335
2008	244527	41229	55037	140705	7556	220543
2009	256853	42201	67314	147338	-	238600
2010	218681	38364	69725	110592	-	215017
2011	211182	37574	74870	98738	-	205285
2012	203926	41569	63454	98903	-	195490
2013	225802	45695	78848	96578	4681	216354
2014	91252	39612	22181	20263	9196	80958
2015	88552	38507	34205	**	**	73963
2016	88443	40754	40335	**	**	78490

*Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя.

**Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності інформації

У внутрішніх водних об'єктах вилов склав 40 754 тонн, з яких 22 000 тонн припадає на рибу вирощену рибоводними господарствами, а 18 754 це промисловий вилов риби. У виключній (морській) економічній зоні України

вилов склав 40 335 тонн. За даними Державної служби статистики України, лідером з постачання риби і морепродуктів в Україні є Норвегія. За нею йдуть Ісландія і США.

Рис. 1 – Добування водних біоресурсів в Україні

За даними Державної фіскальної служби України, за 2016 р. Україна імпортувала риби і морепродуктів на \$ 459.878.000. Велику частину імпорту складає морська риба, 40% таких товарів - океанська риба. Представленість моллюсків і ракоподібних на прилавках дуже низька. Вона налічує всього 1% ринку, що в 10 разів нижче представленості риби.

Таблиця 3 – Обсяг імпорту рибної продукції в Україні [1]

2016 рік					
УКТ ЗЕД	Найменування	Вага нетто, т	Вартість, тис. дол. США	Питома вага	Зміни, %
0302	Риба свіжа або охолоджена	10214	65361	0,17%	-4,17
0303	Риба морожена	233706	280487	0,72%	28,79
0304	Філе рибне та інше м'ясо риб	22710	41582	0,11%	73,93
0305	Риба сушена, солена, копчена	1578	3476	0,01%	-28,01
0306	Ракоподібні	2120	12976	0,03%	150,59
0307	Моллюски; водяні безхребетні	2376	5859	0,02%	8,05
1604	Готоваконсервована риба; ікра	19572	39228	0,10%	26,23
1605	Готові або консервовані ракоподібні, моллюски	3129	10909	0,03%	103,84
Всього:		295405	459878	1,19%	29,88
2015 рік					
УКТ ЗЕД	Найменування	Вага нетто, т	Вартість, тис. дол. США	Питома вага	
0302	Риба свіжа або охолоджена	10659	53281	0,15%	
0303	Риба морожена	181459	197733	0,54%	
0304	Філе рибне та інше м'ясо риб	13057	25832	0,07%	
0305	Риба сушена, солена, копчена	2192	3810	0,01%	
0306	Ракоподібні	846	5655	0,02%	
0307	Моллюски; водяні безхребетні	2199	4387	0,01%	
1604	Готоваконсервована риба; ікра	15505	26724	0,07%	
1605	Готові або консервовані ракоподібні, моллюски	1535	5513	0,02%	
Всього:		227452	322935	0,89%	

Переважну частину товару становить жива і охолоджена риба. Частка цієї категорії налічує 46,9%, частка заморожених продуктів - 29,3%. Ще 14% склали рибні консерви, 9,8% - кулінарно-оброблені морепродукти. [4]

Приблизно 80% товарів цієї категорії є ввезеними. Імпорт риби та морепродуктів за підсумками 2016 з порівнянні з аналогічним періодом 2015 зріс

на 136,9 млн. дол. - до 459,9 млн. дол. Значно зріс імпорт ракоподібних, готових або консервованих ракоподібних і молюсків, а також філе рибного та іншого м'яса риб. Також українські виробники здійснюють експортні поставки. Після втрати російського ринку основними напрямками рибного експорту стали Молдова, Білорусь, Німеччина, Ірак і Туреччина. Невеликі поставки експорту направляються в Данію, Францію, Румунію, В'єтнам і США. Статистика повідомляє, що в 2016-му році рибний експорт зріс на 39% в порівнянні з показниками 2015 року. Але, незважаючи на це, минулорічні результати на 32% відстають від рівня закордонних продажів в 2014-му році. Найбільшим попитом на закордонних ринках користуються рибне філе, а також консервація. [4]

Найбільші гравці рибного ринку України

1. Компанія «Міжнародна група морепродуктів» («Flagman Seafood»). Імпортує більше 300 найменувань риб і морепродуктів з різних країн світу. Власні торговельні марки: ТМ «Флагман», ТМ «Гурман-меню», ТМ «Флотилія», ТМ «Півний NABEER».
2. «Юніверсал Фіш Компані» («UFC») є найбільшим оператором на рибному ринку України, надає широкий спектр послуг: імпорт, переробка, реалізація рибної продукції на внутрішньому ринку і експортні поставки готової рибної продукції за межі України. Широкий асортимент продукції, що випускається з більш ніж 150 найменувань, представлених під ТМ: «Norven», «U.F.C», «Охотська», «Російський Посол», "Дон Марє».
3. Компанія «Санта Бремор» - спільне білорусько-німецьке підприємство, засноване в 1998 році. Основним напрямком діяльності компанії є виробництво продуктів харчування. Центральний офіс і виробничі потужності «Санта Бремор» знаходяться в Республіці Білорусь, м Брест. На ринку України компанія почала свою роботу з 1999 року, заснувавши головний офіс в м.Києві з юридичним назвою ПП «Санта-Україна».
4. ТОВ «АКВАФРОСТ» (ТМ «Водний Мир») - засноване в 2001 році і представлено на ринку торговою маркою «Водний світ». ТМ «Водний світ» є єдиним вітчизняним виробником продукції з сурімі в Україні і пропонує широкий асортимент продукції власного виробництва. Основна діяльність: перероблення та консервування риби, ракоподібних та молюсків; оптова торгівля продуктами харчування, в тому числі рибою, ракоподібними і молюсками.
5. "Вичюнай-Україна" (ТМ «VICI») - один з найбільших виробників сурімі і рибної кулінарії в світі. Продукція ВІЧЮНАЙ поставляється більш ніж в 40 країн світу. Головний офіс компанії знаходиться в Литві, а її представництва - в Росії, Україні, Казахстані, Бельгії, Чехії, Польщі, Естонії, Латвії. На своїх заводах в Литві, Естонії та Росії ВІЧЮНАЙ - виробляє широкий асортимент високоякісних продуктів, в тому числі рибну кулінарію, продукти з сурімі, рибні пресерви та багато іншого.
6. ПрАТ "Компанія" Бастіон". На внутрішньому ринку продукція Компанії відома під торговою маркою "НашаFishка". Асортимент продукції постійно розширюється. Виробництво орієнтоване на переробку і випуск свіжоморожених продуктів - філе, тушка, фарш, ікра свіжоморожена.

7. «Интерпродсервис». Історія «Интерпродсервис» почалася в 1998 році в місті Хмельницькому - компанія вже через кілька років стала виробником морепродуктів номер один на ринку Західної і Центральної України. В асортименті більше 130 видів солено-копченої продукції і пресервів.

8. Компанія ТОВ «ЛЕКСО». ЛЕКСО - український національний виробник: рибна продукція; пресерви; снековая продукція; ікра мойви. Компанія "Лексо" є ексклюзивним представником продукції ТОВ "Баліс" - Снеки солено-сушені під торговими марками "Баліс", "Веселий Роджер" (бичок, кальмар, анчоус, пугасу та ін.) На території України.

9. «Дон Эст Плюс» — провідне підприємство в рибній галузі м.Луганська (Україна) і області, з найширшою номенклатурою товарів, що випускаються. ТОВ «Дон-Ест Плюс» здійснює реалізацію як продукції власного виробництва, так і свіжомороженої риби і морепродуктів, придбаних у зарубіжних і вітчизняних постачальників. Продукція власного виробництва представлена солоні, копченої, провесної, в'яленою рибою і пресерви. [5]

Можна зробити висновок, що в Україні спостерігається недостатнє споживання рибної продукції населенням, що є слідством зростання цін на продукцію, негативним становищем економічної ситуації в країні. Скорочення переробки риби за останні декілька років пов'язане зі зменшенням імпорتنих поставок риби (горбуші, тунця, сардини), а також незначним виловом риби в Україні. Ринок риби в Україні є імпортозалежним. Така ситуація склалася через відсутність профільного флоту, переробної промисловості, квот в нейтральних водах і браконьєрства. Крім цього, собівартість української риби вище імпоротної. Тому продукція втрачає свою конкурентоспроможність. Показники експорту значно знизилась, що пов'язано зі зменшенням обсягу зовнішніх ринків, на які Україна мала вихід раніше.

Література

1. Українці перестали покупати рибу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.litsa.com.ua/show/a/35475>
2. Споживання продуктів харчування в домогосподарствах [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Добування водних біоресурсів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Рибний ринок [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://trademaster.ua/articles/312475>
5. Ринок рибного господарства України [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://inventure.com.ua/analytics/investments/rynok_rybnogo_hozyajstva_ukrainy

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ЗЕРНА

Басюркіна Н.Й., д.е.н., зав.каф. управління бізнесу
Одеська національна академія харчових технологій

Ринок зерна розвивається таким чином, що потребує виходу за межі однієї країни та все більшу інтеграцію у світову економіку. Так, у 2016 р. тільки експорт

21. ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 60
Мельник Ю. М.,
22. СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА 62
Баранюк Х.О.
23. ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВАМИ ГАЛУЗІ ХЛІБОПРОДУКТІВ 65
Гордієнко Л.Л., Відоменко І.О.
24. АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕТОДИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ 68
Агєсва І.М., Агаркова О.В.
25. ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИЧНИХ МЕТОДІВ В МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ РИНКУ 72
Богач Ю.В.
26. ЛОГИСТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА В НАПРАВЛЕНИИ ВЕКТОРА БЕЛАРУСЬ-УКРАИНА 74
Кожевников Е.А.
27. ПРОГРАММИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 80
Степаненко Д. М.
28. ОГЛЯД РИНКУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ 84
Савенко І.І., Міщенко А.І
29. ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ЗЕРНА 87
Басюркіна Н.Й.
30. МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОГРАДНО-ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ 90
Каламан О.Б., Мандрикін Д.В.
31. ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ 92
Брюшкова Н.О.
32. СТАНДАРТЫ ЭНЕРГОМЕНЕДЖМЕНТА: ПРЕИМУЩЕСТВА И ВОЗМОЖНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ 94
Пархоменко Н.В.
33. ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЦЕН НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННУЮ ПРОДУКЦИЮ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК 98
Шваякова О.В.
34. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧОЇ ПОЛІТИКИ 100
Бойко С.О., Вінська Ю.С.
35. ОГЛЯД РИНКУ СИРІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ 102
Скрипніченко Д.М., Дец Н.О., Дюдіна І.А., Ланженко Л.О.
36. ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОБЛІКУ 106
Демчук О.М.
37. СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА УРОВНЯ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ БЕЛАРУСИ И УКРАИНЫ 108
Фильчук Т.Г.
38. ПОЗИЦІОНУВАННЯ НОВОГО ПРОДУКТУ ДЛЯ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ НА СПОЖИВЧИЙ РИНОК УКРАЇНИ 113
Мардар М.Р., Устенко І.А., Кручек О.А., Свтушок О.В., Черевата Т.М., Значек Р.Р.
39. ВПЛИВ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ІНВЕСТИЦІЇ В ПІДПРИЄМСТВА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 115
Ніколюк О.В., Левчук Ю.С.
40. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОДЕЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ 118
Лобоцька Л.Л., Фрум О.Л.